

Valmistelija:

Erityisasiantuntija

Aija Kukkala

29.4.2026

SYKE/2026/932

Luontoratkaisut

Eduskunnan ympäristövaliokunta

YmV@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Ympäristövaliokunta tiistai 5.5.2026 klo 10.00 /Ajankohtaiskatsaus
ennallistamissuunnitelman valmisteluun / Asiantuntijapyyntö

Asia: Ajankohtaiskatsaus ennallistamissuunnitelman valmisteluun

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelusta.

Syke on ympäristöalan tutkimuslaitos, joka on tutkimuksellaan ja asiantuntemuksellaan ollut aktiivisesti mukana tukemassa kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelua. Keskitymme lausunnossamme luonnon monimuotoisuutta koskeviin näkökulmiin sekä ennallistamisen hyötyihin Suomelle.

Ennallistamisen kokonaisvaltaisella suunnittelulla saadaan yhteishyötyjä

Elinympäristöjen ennallistamisen tavoitteista ja toimenpiteistä sovitaan pian valmistuvassa Suomen ensimmäisessä kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa. Ennallistamista eli luonnon tilan parantamista tarvitaan, koska monien luontotyyppien ja eliölajien tila Suomessa on heikko tai heikkenevä¹, eivätkä nykyisin käytössä olevat toimenpiteet riitä pysäyttämään heikkenemistä. Huolellisesti toteutettu ennallistaminen vahvistaa luonnon lisäksi aluetaloutta ja ihmisten hyvinvointia sekä hillitsee ilmastonmuutosta.

Kustannusvaikuttavimpiin tuloksiin ennallistamisessa päästään, kun tarkastellaan luontoa ja elinympäristöjä kokonaisuutena ja etsitään yhteishyötyjä. Esimerkiksi Itämeren ennallistamistavoitteisiin pääseminen vaatii toimenpiteitä metsissä, soilla, pelloilla ja kaupungeissa. Tutkimus on osoittanut, että maaelinympäristöjen ennallistaminen tukee vesistöjen tilan paranemista² ja ilmastotavoitteita³.

Ennallistamiseen on ohjattava nykyistä tehokkaammilla ohjauskeinoilla

Ennallistamisen onnistuminen perustuu toimenpiteisiin, joilla varmistetaan elinympäristöjen tilan paraneminen ja estetään niiden heikentyminen. Syken näkemyksen mukaan ennallistamissuunnitelman onnistunut toimeenpano edellyttää, että sen kannalta kriittisiin toimenpiteisiin kehitetään ja otetaan viipymättä käyttöön nykyistä tehokkaampia ohjauskeinoja ja että niiden vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan.

Ennallistamisen vaikutukset valtiontaloudelle riippuvat ratkaisevasti valituista ohjauskeinoista. Valtion rahoitustaakkaa voidaan oleellisesti pienentää sisällyttämällä

ohjauskeinoin tukien lisäksi myös lainsäädännön muutoksia ja *aiheuttaja maksaa* -periaatteen mukaisia ympäristöveroja. On mahdollista rakentaa vastuunjaon kannalta tasapainoisia ohjauskeinokokonaisuuksia, jotka turvaavat samanaikaisesti myös hiilineutraalisuustavoitteeseen pääsyn sekä vesien hyvän tilan⁴.

Arvokkaimpien elinympäristöjen suojelua on lisättävä valtion mailla, ja yksityismaiden suojelua on laajennettava varmistamalla METSO- ja Helmi-ohjelmien riittävä rahoitus. Itämeren tilan parantamiseen kohdentuvien, nykyisten meren- ja vesienhoidon suunnitelmien toimeenpanoa on myös tehostettava. Lisäksi on ensisijaisen tärkeää, ettei yhteiskunnan eri sektoreilla jatketa luonnon tilaa heikentävää toimintaa samoissa elinympäristöissä, joiden ennallistamiseen investoidaan toisaalla merkittävästi.

Ennallistaminen on syytä ottaa huomioon kaikissa maa- ja metsätalouden, rakentamisen ja alueidenkäytön käytäntöjen ja lainsäädännön uudistamisissa. Esimerkiksi metsäsertifiointilla ja metsänhoidon suosituksilla ei viimeisten 25 vuoden aikana ole saatu merkittävää parannusta talousmetsien ekologiseen tilaan, joten lakimuutoksin tulisi varmistaa, että hakkuissa jätetään riittävästi lahopuuta ja säästöpuuta sekä riittävän leveät puustoiset suojavyöhykkeet vesistöjen varrelle. Myöskään maatalousluonnon tilaa ei ole onnistuttu parantamaan CAP:n kautta johtuen riittämättömästä panostuksesta monimuotoisuuden kannalta tärkeimpiin toimenpiteisiin. Erityisesti perinnebiotooppien ja muiden viljelemättömien alueiden lisäämiseksi tarvitaan nykyistä tehokkaampia kannusteita. Viheralueiden ja latvuspeiton määrä on vähentynyt ja vähenee edelleen suomalaisissa kunnissa, joita ennallistamisasetus velvoittaa⁵. Ilman alueidenkäytön suunnittelua ja kaavoitusta ennallistamistavoitteita (kaupunkivihreän ja latvuspeiton lisääminen) on haastavaa saavuttaa.

Ojitusten vesistö- ja muiden luontohaittojen vähentämiseksi muutoksia tarvitaan myös ojituksia koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi luonnonsuojelulain ja ennallistamisasetuksen mukaisesta suojelusta poikettaessa heikentäjä tulisi aina velvoittaa hyvittämään luontohaitat ekologisen kompensaation keinoin. Konkreettinen askel eteenpäin olisi ottaa maankäytön muutostilanteissa käyttöön luontohaittamaksu⁶, joka ohjaisi esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeita vähemmän luontohaittaa aiheuttaviin sijainteihin.

Ennallistaminen on pitkäjänteinen investointi tulevaisuuteen

Ensimmäinen ennallistamissuunnitelma painottuu vuoteen 2030 mennessä tehtäviin toimenpiteisiin. Ennallistamisasetuksen toimeenpanoa tukisi sitoutuminen pitkän aikavälin rahoituskehukseen ja strategiaan, jossa tunnistetaan yhteydet muuhun yhteiskunnan toimintaan. Koska ennallistamissuunnitelmaa toteutetaan vuoteen 2050 asti, se tarjoaa mahdollisuuksia pitkäjänteiseen ja oikeudenmukaiseen suunnitteluun yli hallituskausien. Näin myös ennallistamisen kustannuksia on mahdollista tasapainottaa ajallisesti ja alueellisesti. Tavoitteita tukisi, että säädettäisiin uusi luontolaki, jolla luontokadon hillintää voitaisiin ohjata kokonaisuutena. Nyt sääntely on pirstaloitunut.⁷

Ennallistamisen myönteisten vaikutusten näkyminen luonnossa vie usein aikaa, mutta ennallistamistoimien vaikutukset aluetalouksissa näkyvät heti. On myös tärkeää luoda mahdollisuuksia ennallistamiseen liittyvälle luonnonarvomarkkinalle ja

tulevaisuudennäkymää alan yrittäjille. Esimerkiksi velvoittava ekologinen kompensatio edistäisi näitä tavoitteita.

Ennallistamisen hyödyistä ja kustannuksista tuotetaan lisää tietoa

Ennallistaminen tuottaa monenlaisia hyötyjä⁸, mm. puhtaampia vesiä, luonnon- ja viljelykasvien parempaa pölytystä, laajempia virkistyskalastusmahdollisuuksia sekä viihtyisämpiä ja terveellisempiä kaupunkiympäristöjä⁹. Ennallistamalla panostetaan Suomen kokonaisturvallisuuteen¹⁰, sillä luonnon tilaa parantavat toimet vahvistavat luonnon ja yhteiskunnan kykyä palautua erilaisista häiriöistä. Luonnon tilan heikkenemisen kielteinen vaikutus talouteen näkyy jo laajalti maailmalla ja myös Suomessa esimerkiksi joidenkin kalakantojen heikkenemisenä, metsätuhoriskin kasvuna sekä hyönteispölytteisten viljelykasvien suurina satovaihteluina ja heikkona satokehityksenä. Ennallistamisen avulla näitä haittoja ja riskejä on mahdollista hallita ja vähentää.

Ennallistaminen lisää luonnon ihmiselle tuottamien hyötyjen määrää ja laatua, ja näitä voidaan arvioida taloudellisen arvottamisen menetelmin⁸. Tietopohja ennallistamisen vaikutuksista sekä luonnolle että ihmisille kasvaa koko ajan. Sykessä tutkitaan parhaillaan ennallistamisen kustannuksia ja hyötyjä pohjautuen Suomen ennallistamissuunnitelman toimenpiteisiin. Ennallistamiseen liittyy muitakin tietotarpeita, ja Suomessa tehtävällä tutkimuksella on tärkeä rooli niiden täyttämässä.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Aija Kukkala, Marita Arvela, Aino Juslén, Riikka Paloniemi, Minna Pappila, Sampo Pihlainen, Antti Sallinen ja Marjaana Toivonen.

Lähteet

¹ Kukkala, A., Arvela, M., Annala, ym. 2025. Luontodirektiivin luontotyypit Suomessa. Luontodirektiivin mukainen suojelutasoarviointi 2019–2024 ja ennallistamisasetuksen luontotyyppejä koskevat tavoitteet. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32/2025: 1–123, <http://hdl.handle.net/10138/601064>.

² Kareksela, S., Ojanen, P., Aapala, K., ym. 2021. Soiden ennallistamisen suoluonto-, vesistö-, ja ilmastovaikutukset. Vertaisarvioitu raportti. Suomen Luontopaneelin julkaisuja 3b/2021. <https://luontopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/07/suomen-luontopaneelin-julkaisuja-3b-2021-soiden-ennallistamisen-vaikutukset.pdf>.

³ Forsius, M., Heikkinen, R., Juntila, V. ym. 2024. Luonto- ja ilmastotavoitteet metsissä – miten niihin päästään?: IBC-Carbon-hankkeen tutkimustulosten yhteenveto ja tutkimuspohjaisia suosituksia. Suomen ympäristökeskus. <http://hdl.handle.net/10138/572070>.

⁴ Lintunen, J., Pihlainen, S. & Assmuth, A. (toim.). 2026. Katsaus toimiin ja ohjauskeinoihin metsien kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 272 s. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-419-149-4>.

⁵ Rehunen, A., Vierikko, K., Nieminen, H., ym. 2025. Selvitys kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävistä tasoista - Paikkatietopohjaisiin analyyseihin ja tieteelliseen tutkimukseen perustuva arviointityö. Suomen ympäristökeskuksen selvitystyö.

⁶ Pesu, L., Ahlvik, L., Assmuth, A., Pihlainen, S. 2025. Controlling land-use change with a nature loss fee. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5154007>.

⁷ Soininen, N. & Pappila, M. 2023. Esiselvitys luonnon monimuotoisuutta turvaavan lainsäädännön kehittämisvaihtoehdoiksi. <https://ym.fi/documents/1410903/0/Luontolakiselvitys.pdf/bed5e11a-d360-2010-99c8-c8283121b72f?t=1679058375283>.

⁸ Dasgupta, P. 2021. The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. (London: HM Treasury).

⁹ Schwaab, J., Meier, R., Mussetti, G. ym. 2021. The role of urban trees in reducing land surface temperatures in European cities. Nature Communications 12: 6753. 10.1038/s41467-021-26768-w.

¹⁰ Kivimaa, P., Sojamo, S., Ahopelto, L. ym. 2026. Suomen kokonaisturvallisuus perustuu ympäristön hyvään tilaan. Syke Policy Brief. Suomen ympäristökeskus. <http://hdl.handle.net/10138/630156>.

Jakelu

YmV@eduskunta.fi

Kopio

kirjaamo@syke.fi

Asiakirja: SYKE/2026/932-2 Syken lausunto_YMv_valiokunta_Ajankohtaiskatsaus ennallistamissuunnitelman valmisteluun

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Aija Kukkala, Suomen ympäristökeskus, suojelualueet

